

Briselē, 2024. gada 14. oktobrī
(OR. en)

14459/24

CLIMA 355
ENV 996
ONU 115
DEVGEN 147
ECOFIN 1140
ENER 502
MAR 159
AVIATION 138
ICAO 44

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2024. gada 14. oktobris
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	14218/24
Temats:	Gatavošanās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (<i>UNFCCC</i>) Pušu konferences 29. sesijai (<i>COP29</i>) (Baku, 2024. gada 11.-22. novembris) – Padomes secinājumi

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par minēto tematu, kurus Padome apstiprināja savā 4050. sanāksmē, kas notika 2024. gada 14. oktobrī.

**Gatavošanās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām
(UNFCCC) Pušu konferences 29. sesijai (COP29)**

(Baku, 2024. gada 11.-22. novembris)

- Padomes secinājumi -

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME:

KLIMATRĪCĪBAS STEIDZAMĪBA

1. UZSVER, ka klimata pārmaiņas ir eksistenciāls drauds cilvēcei, ekosistēmām un biodaudzveidībai, kā arī mieram un drošībai, nesaudzējot nevienu valsti, teritoriju vai reģionu; PAUŽ DZIĻAS BAŽAS par ekstrēmu laikapstākļu notikumu, tostarp karstuma viļņu, dabas ugunsgrēku, sausuma un plūdu, pieaugošo intensitāti un biežumu visā pasaulē; PAUŽ NOŽĒLU par to ietekmi uz cilvēku veselību, biodaudzveidību, sauszemes un jūras ekosistēmām un par bojāgājušo aizvien lielāko skaitu; un UZSVER, ka šajā kritiskajā desmitgadē ir ļoti steidzami jāstiprina globālā reakcija uz klimata ārkārtas situāciju, visām valstīm īstenojot tādus vērienīgus un būtiski pastiprinātus mazināšanas un pielāgošanās pasākumus saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem, kuri palīdz aizsargāt cilvēkus, viņu iztikas līdzekļus, ekonomiku, pārtikas sistēmas, biodaudzveidību un ekosistēmas.
2. UZSVER, ka ir vajadzīga ātra globāla pārkārtošanās uz klimatneitrālu, noturīgu, dabai labvēlīgu, aprītīgu un resursu ziņā efektīvu ekonomiku un sabiedrību, nodrošinot jaunas un pienācīgas darbvietas un izaugsmi visā pasaulē. Šī pārkārtošanās ir jāīsteno tādā tempā un mērogā, kas ļauj nodrošināt, ka mērķis – noturēt globālo sasilšanu 1,5 °C robežās – ir sasniedzams, un tai jābūt taisnīgai un iekļaujošai, jāveicina uz cilvēktiesībām balstīta pieeja un būtu jānodrošina, ka neviens netiek atstāts novārtā. CER sadarboties ar globālajiem partneriem, lai izmantotu pārkārtošanās procesa sniegtās iespējas un risinātu ar to saistītās problēmas.

3. PASVĪTRO iespējas un līdzīgumus, ko vērienīga klimatrīcība sniedz ne tikai planētai un globālajai ekonomikai, bet arī cilvēkiem, nodrošinot labāku dzīves līmeni, veselību, labāku ūdens nodrošinājumu, ilgtspējīgas pārtikas sistēmas un pieņemamas enerģijas cenas. UZSVER, ka ikviena sabiedrība var gūt labumu no taisnīgas un vienlīdzīgas zaļās pārkārtošanās uz jaunu zaļu ekonomikas modeli ar nosacījumu, ka tās saglabā ekonomikas konkurētspēju un veicina sociālo iekļautību, investējot izglītībā, zinātnē, inovācijā un zaļās darbvietās un prasmēs. ATGĀDINA, ka izmaksas, ko rada bezdarbība, ievērojami pārsniedz sakārtotas un taisnīgas pārkārtošanās ceļu izmaksas. Turklāt ATKĀRTOTI UZSVER, ka Parīzes nolīguma, Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam un Adisabebas rīcības programmas īstenošana ir savstarpēji cieši saistīta.
4. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka visām Pusēm ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu risināšanā būtu jāaizsargā, jāievēro, jāveicina un jāņem vērā savas saistības attiecībā uz cilvēktiesībām, tiesībām uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi, pirmiedzīvotāju tautu (kā izklāstīts ANO Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām) un vietējo kopienu, migrantu, bērnu un jauniešu, vecu cilvēku, personu ar invaliditāti un neaizsargātās situācijās esošu iedzīvotāju tiesībām, kā arī dzimumu līdztiesību, sieviešu un meiteņu iespēju veicināšanu un paaudžu vienlīdzību. Šajā sakarā ATZĪST darbu, ko veic īpašais referents jautājumos par cilvēktiesību veicināšanu un aizsardzību saistībā ar klimata pārmaiņām. UZSVER, ka jēgpilna sabiedrības līdzdalība, iesaiste un piekļuve informācijai, tostarp pilsoniskās sabiedrības, jauniešu un visu ieinteresēto personu piekļuve informācijai, ir būtiska, lai veicinātu sociālo taisnīgumu, godīgumu un iekļautību saistībā ar globālo pārkārtošanos uz klimatneitrālu un noturīgu planētu. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka ES joprojām ir apņēmusies ievērot šīs vērtības.

5. ATZĪST savstarpējo atkarību starp biodaudzveidības zudumu, klimata pārmaiņām, piesārņojumu un zemes degradāciju; ATKĀRTOTI PAUŽ mūsu bažas par situācijas nopietnību un steidzamību, kas izriet no savstarpēji saistītās un savstarpēji pastiprinošās planētas trīskāršās – klimata pārmaiņu, biodaudzveidības zuduma, un piesārņojuma – krīzes, kā arī no pārtuksnešošanās, zemes, augsnes un okeāna degradācijas, ūdens trūkuma, plūdiem, sausuma un atmežošanas, kas rada globālu ilgtspējīgas attīstības apdraudējumu. APSTIPRINA savu apņemšanos risināt šīs ārkārtas situācijas efektīvā, integrētā un saskaņotā veidā, kas ietver savstarpēji izdevīgas stratēģijas, ar stingriem sociālajiem un vidiskajiem aizsardzības pasākumiem, tostarp, izmantojot dabā balstītus risinājumus, biodaudzveidības saglabāšanu un ekosistēmu atjaunošanu; UZSVER, ka līdz minimumam ir jāsamazina kompromisi, jo īpaši attiecībā uz zemes un biomasas izmantošanu; IR STINGRI APŅĒMUSIES, lai savstarpēji atbalstoši tiktu īstenots Parīzes nolīgums un Kuņminas–Monreālas globālais biodaudzveidības satvars un lai globālā līmenī tiktu panākta zemes degradācijas neitralitāte, un AICINA veidot ciešāku un spēcīgāku sadarbību un pastiprināt sinerģijas starp tiem un citiem daudzpusējiem nolīgumiem.
6. UZSVER, ka Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (KBD) Pušu konferences 16. sanāksme, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) Pušu konferences 29. sesija un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanos (*UNCCD*) Pušu konferences 16. sanāksme sniedz unikālu iespēju Riodežaneiro konvencijām savstarpēji atbalstīt citai citu, kā arī ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķus, un ATBALSTA pastiprinātu sadarbību valstu līmenī attiecībā uz nacionāli noteiktajiem devumiem (NND), nacionālajiem pielāgošanās plāniem (*NAP*) un nacionālo biodaudzveidības stratēģiju un rīcības plāniem (*NBSAP*), kā arī Riodežaneiro konvenciju apvienotās sadarbības grupas darbu, lai izskatītu iespējas kopīgam darbam starp tām.

7. UZSKATA, ka Nākotnes samits ir izšķirošs pagrieziena punkts daudzpusējai sistēmai un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai. ATZINĪGI VĒRTĒ starptautiskos centienus veikt konkrētus pasākumus, lai visas cilvēces un nākamo paaudžu interesēs reaģētu uz jauniem izaicinājumiem un iespējām, ar ko mēs saskaramies tagad un saskarsimies nākotnē, tostarp globālās finanšu arhitektūras reformēšanu nolūkā reaģēt uz nopietnām ekonomiskām problēmām, ar kurām jo īpaši saskaras jaunattīstības valstis, tādām kā, piemēram, parāda radīta neaizsargātība, inflācija un klimata pārmaiņu ietekme, vienlaikus ievērojot starptautisko finanšu iestāžu pilnvaras un procesus.
8. PAUŽ NOPIETNAS BAŽAS par kaitējumu klimatam un videi papildus milzīgajām cilvēku ciešanām, ko izraisa visā pasaulē notiekošie bruņotie konflikti, un par risku, ko tie rada efektīvai globālai rīcībai, kuras mērķis ir risināt planētas trīskāršo krīzi. UZSVER, ka kari ne tikai apdraud globālo drošību un stabilitāti, bet tiem ir arī nopietna negatīva sekundāra ietekme uz enerģētisko drošību un pārtikas nodrošinājumu, un šis jautājums ir steidzami un izlēmīgi jārisina starptautiskajai sabiedrībai. Visstingrākajā veidā ATKĀRTOTI PAUŽ nosodījumu Krievijas agresijas karam pret Ukrainu, kurš ne tikai rupji pārkāpj starptautiskās tiesības un kura rezultātā milzīgs skaits cilvēku zaudē dzīvību un tiek radīta nelabvēlīga ietekme uz veselību, tostarp uz civiliedzīvotāju veselību, bet kurš arī rada tūlītēju kaitējumu dabai un ilgtermiņa vides degradāciju, apdraud kodoldrošību un kavē tik ļoti nepieciešamo rīcību klimata pārmaiņu jomā. ATZĪSTOT Krievijas atbildību saskaņā ar starptautiskajām tiesībām par jebkādu kaitējumu, ko nodarījusi tās agresija pret Ukrainu, atzinīgi vērtē to, ka ir izveidots Ukrainai radīto zaudējumu reģistrs un ka pašreiz notiek prasību komisijas sagatavošana, kas ir pirmais solis ceļā uz pilnvērtīgu mehānismu, kura mērķis ir kompensēt Ukrainai par Krievijas agresijas radīto kara kaitējumu, tostarp par kaitējumu videi. ATKĀRTOTI UZSVER arī nopietnās bažas par nesenajām norisēm Tuvajos Austrumos, ko paudusi Eiropadome.

9. UZSVER, cik nozīmīgs ir Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) sestā izvērtējuma ziņojuma ieguldījums pirmās globālās izsvēršanas (*GST*) sekmīgā noslēgšanā. PASVĪTRO, cik svarīgi no politikas viedokļa ir tās izvērtējumi attiecībā uz risinājumiem saistībā ar īstenojamo rīcību, un UZSVER, ka ir būtiski, lai septītajā izvērtējuma ciklā visas *IPCC* darba grupas nodrošinātu tās produktu visaptverošu un savlaicīgu sniegšanu saistībā ar *GST-2*, jo labākie pieejamie zinātniskie dati joprojām ir klimatrīcības stūrakmens.

SNIEGT REZULTĀTUS BAKU

10. AICINA Baku panākt tādu vērienīgu un līdzsvarotu iznākumu, kurš i) nodrošina, ka 1,5 °C temperatūras mērķis ir sasniedzams, ņemot vērā labākos pieejamos zinātniskos datus, jo īpaši jaunākos *IPCC* ziņojumus, ii) mūs visus virza uz ilgtermiņa noturību un ar kuru iii) panāk vienošanos par efektīvu, sasniedzamu un vērienīgu jaunu kolektīvu kvantitatīvu mērķi (*NCQG*).
11. ATZINĪGI VĒRTĒ “Ceļvedi uz 1,5 °C mērķi” (*Road map to Mission 1.5°C*), kas jāvirza uz priekšu AAE, Azerbaidžānas un Brazīlijas *COP* prezidentvalstīm (trijotnei), un AICINA trijotni turpināt uzņemties vadošo lomu attiecībā uz tādu vērienīgāku NND veicināšanu, kuri saskaņoti ar 1,5 °C temperatūras mērķi, politiskā impulsa palielināšanu un mērķu vērienīguma veicināšanu dažādos Parīzes nolīguma virzienos, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem.
12. UZSVER nepieciešamību kopīgi balstīties uz visiem *GST* lēmuma aspektiem un tos īstenot, kā arī tos atspoguļot visos attiecīgajos darba virzienos saskaņā ar Parīzes nolīgumu. UZSVER, ka *GST* lēmums jo īpaši ir jāīsteno nākamajā NND kārtā, kā arī ikgadējā *GST* dialogā, AAE dialogā, Klimata pārmaiņu mitigācijas darba programmā (*MWP*) un Taisnīgas pārkārtošanās darba programmā (*JTWP*). UZSVER AAE dialoga īpašo nozīmi, lai nodrošinātu, ka sekmīgi tiek īstenots viss *GST* lēmums.

13. UZSVER *MWP* nozīmi, lai šajā kritiskajā desmitgadē steidzami palielinātu klimata pārmaiņu mitigācijas mērķu vērienīgumu un īstenošanu tādā veidā, kas papildina *GST*, un APŅEMAS turpināt konstruktīvu darbu ar Pusēm un ieinteresētajām personām, kas nav Puses, nolūkā apmainīties ar gūto pieredzi, apzināt sinerģijas un stiprināt daudzu ieinteresēto personu sadarbību, lai veicinātu stabilu iekšpolitiku, izpētītu, kā nozaru politikas jomas var kalpot par pamatu klimatrīcībai un klimatisko ieceru vērienam, un ļautu valstīm panākt progresu savu turpmāko saistību īstenošanā un pastiprināšanā, lai 1,5 °C temperatūras mērķi kolektīviem spēkiem saglabātu sasniedzamu. ATZINĪGI VĒRTĒ *MWP* 2024. gada tematu – “Pilsētas: ēkas un urbānās sistēmas” (*Cities: buildings and urban systems*). PAUŽ BAŽAS par to, ka *MWP* procesā līdz šim nav panākts progress. AICINA visas Puses *COP29* konstruktīvi iesaistīties padziļinātās diskusijās par mitigācijas pasākumiem un atbalstīt vērienīgu lēmumu pēc būtības par *MWP*, atspoguļojot augsta līmeņa vēstījumus par *MWP* paredzētajiem globālajiem dialogiem un uz investīcijām vērstajiem pasākumiem, kā arī sekojot līdzi *GST* īstenošanas progresam un norādot, kas būtu sagaidāms saistībā ar NND nākamo kārtu. ATZĪST, ka *MWP* ir potenciāls sniegt ieguldījumu jaunu vērienīgu NND izstrādē un paātrināt publiskā un privātā sektora ieinteresēto personu rīcību ārpus *UNFCCC*, nodrošinot jaunas darbvietas un izaugsmi visā pasaulē.
14. UZSVER to, cik svarīga ir *JTWP*; APŅEMAS un AICINA visas Puses konstruktīvi strādāt pie tādiem taisnīgas pārkārtošanās ceļiem, kuri ir vērsti uz cilvēku, nevienu neatstājot novārtā, un uzlabot spēju iekšzemes mērogā īstenot taisnīgu pārkārtošanos, kuras pamatā ir iekļaujošs, jēgpilns un efektīvs sociālais dialogs un visu, tostarp ieinteresēto personu, kas nav Puses, pilnvērtīga, vienlīdzīga un jēgpilna līdzdalība.

15. ATGĀDINA Padomes 2024. gada 8. oktobra secinājumus par starptautisko klimatfinansējumu; UZSVER, cik būtiski ir panākt vienošanos par jaunu kolektīvu kvantitatīvu mērķi (*NCQG*) attiecībā uz klimatfinansējumu un ATKĀRTOTI APSTIPRINA ES konstruktīvo iesaistīšanos apspriedēs. PASVĪTRO, ka ir vajadzīga plaša un pārveidojoša pieeja, izstrādājot jauno mērķi kā daļu no globālās klimatfinansējuma sistēmas, kurā visi finansējuma avoti – gan iekšzemes un starptautiskie, gan publiskie un privātie – ir papildinoši un savstarpēji atbalstoši un kurā tiek apsvērtas dažādas finansēšanas kārtības kombinācijas. UZSVER, ka klimatfinansējums ir viens no līdzekļiem globālo klimata mērķu sasniegšanai. Šajā sakarā UZSVER, cik svarīga ir integrēta daudzslāņu pieeja *NCQG*. ATZĪMĒ, ka minētajam mērķim būtu plašāk jāatspoguļo globālie un iekšzemes centieni mobilizēt klimatfinansējumu, izmantojot pasākumus, kuru mērķis ir stiprināt labvēlīgu vidi, lai finanšu plūsmas globāli saskaņotu ar virzību uz Parīzes nolīguma mērķiem un atraisītu investīciju plūsmas, jo īpaši jaunattīstības valstīs. Tā pamatā vajadzētu būt nodrošinātajam un mobilizētajam starptautiskajam klimatfinansējumam, kam būtu jānāk no plašākas ieguldītāju grupas, tostarp tām valstīm, kuras spēj sniegt ieguldījumu. Šāda ieguldītāju grupas paplašināšana sniedz iespēju palielināt finansējumu, lai atbalstītu neaizsargātas valstis un kopienas, un atspoguļo spēcīgu globālo solidaritāti ar tām. UZSVER, ka ir jāpaplašina ieguldītāju grupa kā priekšnoteikums vērienīgam *NCQG*, atspoguļojot attiecīgo ekonomisko spēju attīstību un globālo SEG emisiju aizvien lielāko īpatsvaru kopš divdesmitā gadsimta deviņdesmito gadu sākuma, kā arī to dinamisko raksturu. ATZĪST, ka pasaules mēroga centieni ietvaros attīstītajām valstīm būtu jāturpina uzņemties vadību klimatfinansējuma mobilizēšanā no daudziem dažādiem avotiem, instrumentiem un kanāliem. IZCEĻ to, ka *NCQG* pamats būtu jāizmanto mērķtiecīgi, lai efektīvu, pieejamu un ietekmīgu atbalstu nodrošinātu jo īpaši mazāk aizsargātām valstīm un kopienām rezultātu sasniegšanā uz vietas. Turklāt ATZĪST, ka daudzas jaunattīstības valstis jau nodrošina un mobilizē klimatfinansējumu, tostarp, izmantojot īpašus klimata fondus, daudzpusējas attīstības bankas, valsts attīstības finansēšanas iestādes un jaunattīstības valstu sadarbību. MUDINA visus ieguldītājus ziņot par piešķirtā un mobilizētā klimatfinansējuma apjomu, lai uzlabotu pārredzamību un nodrošinātu ciešāku koordināciju, papildināmību un saskaņotību starp dažādiem pakalpojumu sniedzējiem un dalībniekiem, jo tas var stimulēt lielāku klimatfinansējumu.

16. ATGĀDINA Parīzes nolīguma 6. panta potenciālu atvieglināt turpmākus centienus novērst plaisu virzībā uz globālās sasilšanas ierobežošanu, ar noteikumu, ka tiek nodrošināta pārredzamība un vidiskā integritāte. UZSVER, ka uzmanība arī turpmāk ir jāpievērš emisiju samazināšanai iekšzemes mērogā un ka kompensēšanu nevar izmantot, lai atliktu nepieciešamos emisiju samazinājumus. AICINA Puses īstenot konstruktīvu sadarbību, lai Baku panāktu tādu vienošanos, kura veicina Parīzes nolīguma ilgtermiņa mērķu sasniegšanu, sekmē ieceru vērīenīgumu, veicina progresu, atbalsta pārveidojošas investīcijas, veicina ilgtspējīgu attīstību un nodrošina vidisko integritāti, vienlaikus ievērojot sociālos aizsardzības pasākumus, ievērojot, aizsargājot un īstenojot cilvēktiesības, tostarp pirmiedzīvotāju tautu tiesības, kā izklāstīts ANO Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām, kā arī aizsargājot biodaudzveidību un dabiskos oglekļa piesaistītājus pret riskiem, kas saistīti ar klimatu. AICINA izveidot visaptverošus noteikumus attiecībā uz 6. pantu, lai tādējādi veicinātu nepieciešamo palielināto globālo vērienu un emisiju samazinājumu panākšanu saskaņā ar 1,5 °C temperatūras mērķi un taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti, izvairītos gan no divkārtas uzskaites, gan iesīkstes attiecībā uz tādiem emisiju ceļiem, kuri neatbilst Parīzes mērķiem vai kuri paļaujas uz mitigācijas risinājumiem ar ievērojamu apvēršes risku, turpinātu sekmēt ilgtspējīgu attīstību un kopumā nodrošinātu vidisko integritāti piedāvājuma, pieprasījuma un procesu ziņā, stabilu pārskatatbildību, pārredzamību, uzraudzību un vērīenīgumu, kā arī kvalitatīvus mitigācijas rezultātus.
17. MUDINA Puses rīkoties visos pārvaldības līmeņos, lai panāktu progresu attiecībā uz globālo pielāgošanās mērķi. IR APŅĒMUSIES palīdzēt īstenot divu gadu Apvienoto Arābu Emirātu–Belenas darba programmu par rādītājiem pielāgošanās pasākumu jomā panāktā progresa labākai uzraudzībai un AICINA visas Puses, gatavojoties *COP29*, iesaistīties tehniskajā darbā pie rādītājiem, lai panāktu rezultātus līdz *COP30*. MUDINA Puses ierosināt, virzīt uz priekšu un īstenot *NAP*, politikas instrumentus un plānošanas procesus vai stratēģijas, un APŅEMAS atbalstīt darbu, lai Baku panāktu pozitīvu iznākumu *NAP* novērtēšanā.

18. UZSVER, ka ir būtiski īstenot AAE globālās klimatnoturības satvaru, kam ir centrāla loma pielāgošanās centienu virzīšanā. UZSVER ES apņemšanos to darīt gan savos iekšējos centienos, gan starptautiskajā sadarbībā. ATGĀDINA, ka ir steidzami jāpastiprina pielāgošanās pasākumi un jānodrošina, ka satvars tiek īstenots un sasniedz tā vērienīgos mērķus, tostarp ūdens, pārtikas, veselības un ekosistēmu jomā. UZSVER, ka AAE satvara rādītājiem vajadzētu būt pielāgošanās jomai specifiskiem, realizējamiem, jēgpilniem, nepārprotamiem un novērojamiem, un ar tiem būtu jāatbalsta pielāgošanās jomā panāktā progresa novērtēšana turpmākajās *GST*.
19. ATZINĪGI VĒRTĒ vienošanos saskaņā ar jauno Šarm eš Šeihas kopīgo darba programmu par klimatrīcības īstenošanu lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma jomā un APŅEMAS sākt darbu saskaņā ar pieņemto ceļvedi, kurā izklāstīts tās darbs līdz *COP31* (2026). UZSVER, ka ir būtiski turpināt darbu virzībā uz to, lai īstenotu *COP28* AAE Deklarāciju par ilgtspējīgu lauksaimniecību, noturīgām pārtikas sistēmām un klimatrīcību, un ka ir steidzami jāturpina darbs virzībā uz ilgtspējīgām un noturīgām pārtikas sistēmām, un IR APŅĒMUSIES šajā sakarā turpināt sadarbību ar partneriem.
20. UZSVER, ka pilnveidota caurskatāmības satvara nodrošinātajai pārskatatbildībai gan attiecībā uz rīcību, gan atbalstu būs svarīga nozīme, lai veidotu un saglabātu uzticēšanos starp Pusēm, tām īstenojot savas saistības pārredzamā, precīzā, pilnīgā, salīdzināmā un konsekventā veidā. AICINA visas Puses vēlākais līdz gada beigām sagatavot un iesniegt savus pirmos divgadu pārredzamības ziņojumus un IR APŅĒMUSIES darīt tāpat, vienlaikus norādot, ka vismazāk attīstītās valstis (VAV) un mazās salu jaunattīstības valstis (*SIDS*) tos var iesniegt pēc saviem ieskatiem.

21. UZSVER, ka ir svarīgi pabeigt uzlabotās Limas darba programmas un tās dzimumu līdztiesības rīcības plāna pārskatīšanu un paplašināt šo darbu nākotnē. JOPROJĀM IR APŅĒMĪBAS PILNA veicināt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu visām sievietēm un meitenēm visā pasaulē, jo tam ir svarīga nozīme saistībā ar efektīvu klimatrīcību, mūsu klimata mērķu sasniegšanu un globālās noturības stiprināšanu. CER uz sadarbību ar visām pusēm, lai *UNFCCC* procesa ietvaros turpinātu dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu visos jautājumos, konstitūtajās struktūrās un darba programmās. MUDINA visas Puses īstenot sieviešu un meiteņu pilnvērtīgu, vienlīdzīgu, jēgpilnu un drošu līdzdalību un līderību klimatrīcībā; šajā sakarā izmantojot spēju veidošanu, plānošanu, lēmumu pieņemšanu, īstenošanu, uzraudzību un ziņošanu, un ATGĀDINA savu apņemšanos šādi rīkoties.

RĪCĪBAS, MĒRĶU, IESPĒJU UN ATBALSTA PASTIPRINĀŠANA

22. ATZINĪGI VĒRTĒ Apvienoto Arābu Emirātu valdības īstenotos centienus, lai nodrošinātu *COP28* prezidentūru, un PAUŽ GANDARĪJUMU par revolucionāro AAE konsensu, kurā uzsvērtas fosilā kurināmā laikmeta beigas, liekot pamatus ātrai, taisnīgai un vienlīdzīgai globālai pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku, kas balstās uz apjomīgiem, straujiem un ilgstošiem emisiju samazinājumiem atbilstoši mērķim ierobežot globālo sasilšanu līdz 1,5 °C.
23. UZSVER – lai šajā kritiskajā desmitgadē sasilšanu ierobežotu līdz 1,5 °C, visām valstīm, jo īpaši lielākajām ekonomikām, ir jāīsteno kopīgi centieni un turpmāki pasākumi. Šajā nolūkā arī ir vajadzīgs, lai globālās siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas sasniegtu maksimumu ne vēlāk kā pirms 2025. gada, lai līdz 2030. gadam tās tiktu samazinātas par aptuveni 43 % un līdz 2035. gadam – par 60 % salīdzinājumā ar 2019. gadu un lai pēc iespējas drīzāk un vēlākais līdz 2050. gadam tiktu panāktas SEG neto nulles emisijas.

24. MUDINA visas Puses veikt turpmākus pasākumus un atspoguļot globālos centienus, par kuriem panākta vienošanās *GST* lēmumā, nodrošinot ātru un vērienīgu īstenošanu, kā arī pastiprinot NND, kas jāiesniedz labu laiku pirms *COP30*, atbilstoši Parīzes nolīgumam. ATGĀDINA par *GST* lēmumā pausto lūgumu visām Pusēm, kuras to vēl nav izdarījušas, vajadzības gadījumā pārskatīt un pastiprināt savos NND ietvertos 2030. gada mērķrādītājus, lai līdz 2024. gada beigām tos saskaņotu ar Parīzes nolīguma mērķi attiecībā uz temperatūru, kā arī pamudinājumu paziņot vai pārskatīt savas ilgtermiņa zemas siltumnīcefekta gāzu emisijas attīstības stratēģijas (*LT LEDS*) virzībā uz taisnīgu pārkārtošanos uz SEG neto nulles emisijām līdz 2050. gadam, ņemot vērā valstu atšķirīgos apstākļus. AR LIELĀM BAŽĀM ATZĪMĒ, ka Parīzes nolīguma pušu NND pašlaik kolektīvi ne tuvu nav ceļā uz globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C un Parīzes nolīguma ilgtermiņa mērķu sasniegšanu, un AICINA visas Puses saskaņot savu politiku un pasākumus ar mērķrādītājiem, kas noteikti to NND saskaņā ar Parīzes nolīgumu. UZSVER, ka visām valstīm, jo īpaši lielākajām ekonomikām, i) kopš Parīzes nolīguma pieņemšanas būtu bijis ievērojami jāpaaugstina savu NND mērķu vērienīgums, ii) jau būtu bijis jāsasniedz savu SEG emisiju maksimums vai iii) būtu bijis jānorāda, ka tās to izdarīs pirms 2025. gada, un savos NND būtu bijis jāpaziņo visu tautsaimniecību aptverošus absolūtos emisiju samazināšanas mērķrādītājus, kas attiecas uz visām SEG.
25. UZSVER, ka ES rīkojas atbilstoši *GST* mandātam, tostarp, īstenojot tiesību aktu paketi “Gatavi mērķrādītājam 55 %”, kas ļaus Eiropas Savienībai īstenot savu atjaunināto NND 2030. gadam. PASVĪTRO, ka saskaņā ar Komisijas aplēsēm “Gatavi mērķrādītājam 55 %” tiesiskais regulējums, ja tas tiks pilnībā īstenots, varētu ļaut ES un tās dalībvalstīm pārsniegt ES emisiju samazināšanas mērķrādītāju, kas paredz līdz 2030. gadam neto iekšzemes siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gadu. Šajā sakarā UZSVER, cik svarīgi ir ātri un pilnībā īstenot paketi “Gatavi mērķrādītājam 55 %”, paturot prātā, ka tas rada iespējas un izaicinājumus, kam jāpievēršas.

26. ATKĀRTOTI aicina taisnīgi, sakāroti un godīgi, saskaņā ar 1,5°C trajektorijām, atteikties no fosilā kurināmā energosistēmās, paātrinot rīcību šajā kritiskajā desmitgadē, lai līdz 2050. gadam panāktu neto nulles emisiju līmeni saskaņā ar zinātnes atziņām; ATKĀRTOTI APSTIPRINA aicinājumu līdz 2030. gadam trīskāršot atjaunīgās enerģijas jaudu visā pasaulē un divkāršot energoefektivitātes uzlabojumu globālo vidējo gada rādītāju, un paātrināt bezemisiju un mazemisiju tehnoloģiju izmantošanu. AICINA pēc iespējas drīz pakāpeniski izbeigt tādu fosilo degvielu subsidēšanu, kuras nav risinājums enerģētiskās nabadzības novēršanai vai taisnīgas pārkārtošanās nodrošināšanai. Šajā sakarā UZSVER arī to, ka šiem mērķiem ir jāiet roku rokā ar enerģijas taupīšanu un pakāpenisku atteikšanos no fosilā kurināmā enerģijas ražošanas un patēriņa visā pasaulē, UZSVER, ka attiecībā uz visu ar enerģētiku saistīto globālo centienu īstenošanu, par kuriem panākta vienošanās AAE konsensa ietvaros, valstī noteiktā veidā, vienlaikus ievērojot katras valsts energoresursu struktūru, Puses ir aicinātas sniegt ieguldījumu globālajos centienos paātrināt bezemisiju un mazemisiju tehnoloģijas saskaņā ar *GST* 28. punktu. UZSVER arī to, ka ir jāpaātrina rūpniecības dekarbonizācija un jāizvairās no emisiju iestrēdzes grūti dekarbonizējamās rūpniecības sektoros un ATZINĪGI VĒRTĒ starptautisko iniciatīvu panākumus šajā jomā.

27. UZSVER, ka ir svarīgi globālā mērogā panākt pakāpenisku atteikšanos no fosilā kurināma, kas ražots bez izmešu mazināšanas, un to, ka šāda kurināmā izmantošanas patēriņa maksimums un samazināšanās jau tiek sasniegti šajā desmitgadē, lai panāktu nepieciešamo klimata pārmaiņu mazināšanu, kā norādījusi Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (IPCC). Šajā sakarā UZSVER – ir būtiski, lai jau labu laiku pirms 2050. gada enerģētikā lielākoties netiktu izmantots fosilais kurināmais, un ir būtiski censties panākt, lai 2030. gados globālā elektroenerģijas sistēma būtu pilnībā vai lielākoties dekarbonizēta, nepieļaujot jaunu ieguvu no akmeņoglēm, jo šajā nozarē jau ir plaši pieejami izmaksefektīvi nulles emisiju pasākumi, kas cita starpā sniedz daudzus ieguvumus ilgtspējīgai attīstībai, cilvēku veselībai un gaisa kvalitātei, darbvietu radīšanai, kā arī enerģētiskajai drošībai, un pakāpeniski izbeigt pašreizējo globālo ogļu elektroenerģijas ražošanu bez izmešu mazināšanas energosistēmās tā, lai 1,5 °C temperatūras mērķis paliktu sasniedzams. Turklāt UZSVER, ka emisiju samazināšanas tehnoloģijas, kas nerada būtisku kaitējumu videi, pastāv ierobežotā apmērā un ir jāizmanto, lai samazinātu emisijas galvenokārt grūti dekarbonizējamās nozarēs, un ka piesaistes tehnoloģijām ir jāveicina globālas negatīvas emisijas, un PASVĪTRO, ka tās nevajadzētu izmantot, lai aizkavētu klimatrīcību nozarēs, kurās ir pieejamas reāli īstenojamas, efektīvas un izmaksefektīvas mitigācijas alternatīvas, jo īpaši šajā izšķiroši svarīgajā desmitgadē. Vienlaikus ATZĪST progresu, kas panākts emisiju samazināšanas tehnoloģiju izstrādē, un to potenciālo lomu nākotnē emisiju samazināšanā grūti dekarbonizējamās nozarēs, lai paātrinātu dekarbonizāciju un līdz 2050. gadam panāktu klimatneitralitāti. AICINA visas puses, jo īpaši citas lielākās ekonomikas, īstenot savu ieguldījumu globālajā pārejā, kas ietver virzību prom no fosilā kurināmā energosistēmās, izstrādājot un īstenojot iekšzemes plānus, politiku un darbības. UZSVER, ka naftas un gāzes nozarei būtu jāuzņemas vadošā loka globālajos centienos, kas vajadzīgi, lai samazinātu SEG emisijas; UZSVER izmaksefektīvo metāna emisiju samazināšanas potenciālu fosilā kurināmā ieguvē, ražošanā un transportēšanā, kā arī lauksaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarē. APŅEMAS iesaistīt tādas aģentūras kā Starptautiskā Enerģētikas aģentūra (IEA) un Starptautiskā Atjaunojamo energoresursu aģentūra (IRENA), lai tās sadarbotos ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (UNFCCC) nolūkā nodrošināt pārredzamu un savlaicīgu ziņošanu par to, kā līdz 2030. gadam tiek trīskāršota atjaunīgās enerģijas jauda visā pasaulē un divkāršots energoefektivitātes uzlabojumu globālais vidējais gada rādītājs saskaņā ar COP28 apņemšanos.

28. UZSVER, ka ir vajadzīga tāda infrastruktūra kā pārvades un sadales elektrotīkli, elektrotīklu starpsavienojumi un enerģijas uzkrāšana, un uzsver to nozīmi attiecībā uz piekļuvi enerģijai, konkurētspēju, cenas ziņā pieejamiem enerģijas rēķiniem, enerģētisko drošību, sistēmas elastības palielināšanu, elektrifikāciju un pieprasījuma puses. ATBALSTA, ka tiek turpināta prasmju pilnveides stiprināšana un veicināta “zaļo darbvieta” radīšana, jo tas ļaus gūt labumu no enerģētikas pārkārtošanas un globālajiem centieniem attīstīt un stiprināt uzticamas, daudzveidīgas, ilgtspējīgas, atbildīgas, resursefektīvas un taisnīgas globālas, reģionālas un vietējas piegādes un vērtības ķēdes nolūka paātrināt enerģētikas pārkārtošanu.
29. UZSVER, ka nākamajā nacionāli noteikto devumu (NND) kārtā ir jāatspoguļo progress un pēc iespējas vērīgāki mērķi; un AICINA šos NND saskaņot ar *GST* lēmumu un 1,5°C temperatūras mērķi, kā norādīts jaunākajās zinātnes atziņās, iekļaut ekonomikas mēroga un samazināšanas mērķrādītājus absolūtā izteiksmē, kas attiecas uz visām SEG, nozarēm un kategorijām, un tos balstīt uz konkrētām rīcībpolitikām un pasākumiem, un ATKĀRTOTI ATGĀDINA AAE konsensa aicinājumu Pusēm 2025. gadā paziņot savus nacionāli noteiktos devumus ar termiņu 2035. gadā, ievērojot Lēmuma 6/CMA.3 2. punktu. PIEVIENOJAS *IPCC* secinājumiem, ka ir pieejami risinājumi, lai temperatūras paaugstināšanos ierobežotu līdz 1,5°C, un sadarbosies ar partneriem, lai nodrošinātu, ka šie risinājumi tiek atspoguļoti nākamajā NND kārtā. IR APŅĒMUSIES sadarboties ar partnervalstīm, attīstības partneriem un starptautiskām organizācijām, piemēram, izmantojot NND partnerību, lai izstrādātu un īstenotu vērīgus NND.
30. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka ir publicēts Komisijas paziņojums par Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītāju un virzību uz klimatneitralitātes panākšanu vēlākais līdz 2050. gadam, un PIENĒM ZINĀŠANAI tās ieteikumus saskaņā ar zinātnes atziņām. ATZĪMĒ, ka paziņojums nodrošina pamatu diskusijai un sniedz informāciju, lai varētu tikt pieņemts lēmums par ES 2040. gada mērķrādītāju un nākamo NND, kas jāiesniedz krietni pirms *COP30* saskaņā ar Parīzes nolīgumā paredzētajām saistībām un *GST* rezultātiem, lai rādītu piemēru, pamatojoties uz emisiju samazināšanas mērķrādītāju, ko ierosinās Komisija un par ko būs jāvienojas saskaņā ar ES iekšējām procedūrām; vienlaikus strādājot pie priekšnoteikumiem, lai atvieglotu tās pabeigšanu. TURKLĀT AICINA citus starptautiskos partnerus, jo īpaši lielos emitētājus, palielināt savu mērķu vērīgumu, lai ievirzītu pasauli tādā trajektorijā, kas ir saderīga ar 1,5°C temperatūras mērķi.

31. UZSVER, cik svarīgs ir stabils un prognozējams politikas satvars, lai nodrošinātu skaidrību investoriem, tostarp uzņēmumiem, iedzīvotājiem, kā arī politikas veidotājiem, un ka ir savlaicīgi jāpieņem lēmums par starpposma mērķrādītāju 2040. gadam saskaņā ar Eiropas Klimata aktu un Parīzes nolīgumā paredzētajām saistībām un saskaņā ar 1,5 grādu temperatūras mērķi, ņemot vērā globālās izsvēršanas rezultātus. ATZINĪGI VĒRTĒ 8. vides rīcības programmas (8. VRP) vidusposma pārskatu; UZSVER, ka Eiropas Zaļā kursa satvarā pieņemto tiesību aktu turpmākai īstenošanai būs izšķiroša nozīme, lai sasniegtu 8. VRP prioritāros mērķus un ņemtu vērā sociālekonomisko ietekmi uz jutīgām nozarēm.
32. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka starptautiskai iesaistei, izmantojot spēcīgu, uz noteikumiem balstītu multilaterālismu, ir būtiska nozīme, lai sekmīgi risinātu klimata pārmaiņu problēmu visā pasaulē. ATGĀDINA Padomes 2024. gada 18. marta secinājumus par ES zaļo diplomātiju ¹ un šajā sakarā ATKĀRTOTI UZSVER apņemšanos cieši sadarboties ar starptautiskajiem partneriem, izmantojot aktīvu Eiropas zaļo, klimata un enerģētikas diplomātiju, lai paātrinātu taisnīgu un iekļaujošu globālo pārkārtošanos.
33. UZSVER, cik svarīga ir efektīva sadarbības ar jaunattīstības valstīm, tostarp izmantojot spēju veidošanu un tehnisko un finansiālo palīdzību no visiem avotiem, lai risinātu problēmas, ko rada klimata pārmaiņas un to ietekme, un nodrošinātu ieguvumus, ko sniedz pārkārtošanās uz klimatneitrālu un klimatnoturīgu ekonomiku.
34. Atzīst IPCC konstatējumus, ka klimatnoturīga attīstība ietver pielāgošanos un klimata pārmaiņu mazināšanu, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību visiem, ko iespējamu dara pastiprināta starptautiskā sadarbība. UZSVER, ka klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi, kas ierobežo CO₂ emisijas līdztekus citu siltumnīcefekta gāzu emisiju ievērojamam samazinājumam, samazina sasilšanas tempu un apmēru un palielina plānošanas efektivitāti un spēju plānot. AKCENTĒ, ka lielāks klimata pārmaiņu temps un apmērs palielina iespēju, ka tiks pārsniegti pielāgošanās limiti, un tādēļ UZSVER, ka klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām ir papildinošas un būtiskas, lai pret klimata pārmaiņām cīnītos, un MUDINA globāli panākt spēcīgu, strauju un noturīgu emisiju samazinājumu, sasniedzot vismaz nulles CO₂ emisijas, saskaņojot tās ar 1,5°C trajektorijām, lai saglabātu mūsu spēju pielāgoties.

¹ Dok. 7865/24.

35. ATZĪST, ka arvien svarīgāk ir uzlabot savu pielāgotiesspēju, palielināt savu noturību un mazināt savu neaizsargātību pret klimata pārmaiņām, un PASVĪTRO holistisku, iekļaujošu un efektīvi īstenotu valsts pielāgošanās stratēģiju un plānu centrālo lomu. AICINA visas Puses pastiprināt centienus, lai pielāgošanos klimata pārmaiņām un klimatnoturību integrētu un iekļautu attiecīgajās un esošajās rīcībpolitikās, nozarēs, programmās un darbībās, jo šie centieni ir būtiski, lai novērstu pieaugošos apdraudējumus, ko rada klimata pārmaiņas. IZCEĻ ES atbalstu starptautiskai klimatnoturībai un sagatavotībai klimata pārmaiņām, rīcībpolitikas un stimulus klimatnoturīgu ieguldījumu sekmēšanai un mērķorientētu atbalstu partnervalstīm, jo īpaši darbībām, ar kurām atbalsta pielāgošanās politikas cikla dažādo posmu īstenošanu (riska novērtēšana, plānošana, īstenošana, pārraudzība, izvērtēšana un mācīšanās).
36. UZSVER, ka visaptveroša klimata riska pārvaldība ir būtiska, lai veidotu ilgtermiņa klimatnoturību un nepieļautu, līdz minimumam samazinātu un novērstu zaudējumus un kaitējumu, kas saistīts ar klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi. UZSVER, ka ES un tās dalībvalstis turpina centienus novērst un mazināt klimata pārmaiņu radītos riskus gan pašu mājās, gan ārvalstīs, kā tas atspoguļojas pielāgošanās stratēģiju un plānu formulēšanā un īstenošanā visās dalībvalstīs un Eiropas pielāgošanās uzdevuma sekmēšanā un ES Klimatadaptācijas stratēģijas īstenošanā. PAUŽ GANDARĪJUMU par Eiropas klimatisko riska novērtējumu (*EUCRA*) un Komisijas paziņojumu par klimatisko risku pārvaldību, kas palīdzēs apzināt ar pielāgošanos saistītās politikas prioritātes Eiropā un politikas izstrādi klimata ziņā jutīgās nozarēs, un ar lielām bažām ATZĪMĒ to konstatējumus par tūlītējām briesmām un riskiem, ko klimata pārmaiņas rada iedzīvotājiem, finanšu sistēmai un visai ekonomikai un ka daudzi no apzinātajiem riskiem ir sasnieguši kritisku līmeni un prasa steidzamu un izlēmīgu rīcību.

37. IZCEĻ, ka globālās temperatūras pieauguma ierobežošanai līdz 1,5 °C ir svarīga nozīme, lai nepieļautu, līdz minimumam samazinātu un novērstu zaudējumus un kaitējumu, kas saistīts ar klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi. ATKĀRTOTI APSTIPRINA ES stingro apņemšanos pastiprināt rīcību, lai saskaņā ar Parīzes nolīguma 8. pantu novērstu zaudējumus un kaitējumu. UZSVER, ka nav vienota veida, kā reaģēt uz zaudējumiem un kaitējumu, un ka daudzie reaģēšanas pasākumi ir jāstiprina, vienlaikus visā pasaulē uzlabojot sinerģiju un saskaņotību starp esošajiem un jaunajiem pasākumiem reaģēšanai uz zaudējumiem un kaitējumu.
38. ATZĪST Dubaijā un pēc tam dotos solījumus sākt Fonda darbību, lai reaģētu uz zaudējumiem un kaitējumu; šajā sakarā ATZINĪGI VĒRTĒ darbu, ko Fonda valde veikusi, lai savlaicīgi pabeigtu savu pārvaldību un institucionālo kārtību. UZSVER, ka Fondam ir jāstrādā saskaņoti ar finansēšanas kārtību, izmantojot esošos mehānismus, piemēram, Varšavas Starptautisko klimata pārmaiņu nodarīto zaudējumu un kaitējuma kompensēšanas mehānismu, tā izpildkomiteju un Santjago tīklu. UZSVER, cik svarīgi ir ātri ieviest jaunus finansēšanas mehānismus, tostarp Fondu, pašreizējās un jaunās situācijas kontekstā, lai atbalstītu jaunattīstības valstis, kuras ir īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi, kā arī lai turpinātu brīvprātīgi sniegt atbalstu no dažādiem finansējuma avotiem, tostarp dotācijām un koncesijas aizdevumiem no publiskiem, privātiem un inovatīviem avotiem. Turklāt AICINA visas attiecīgās iniciatīvas un iestādes, piemēram, daudzpusējās attīstības bankas (DAB), starptautiskās finanšu iestādes (SFI), klimata fondus, ANO aģentūras, divpusējās aģentūras un citas attiecīgās ieinteresētās personas, atbilstīgi to pilnvarām iesaistīties zaudējumu un kaitējuma novēršanā un sniegt atbalstu šiem centieniem saskaņotā un koordinētā veidā.

39. ATZĪST, ka publiskajam klimatfinansējumam, tostarp starptautiskajam klimatfinansējumam, joprojām ir izšķiroša nozīme, lai atbalstītu neaizsargātas valstis un kopienas, jo īpaši tās, kuras nesamērīgi skar klimata pārmaiņu ietekme, jo īpaši vismazāk attīstītās valstis un mazo salu jaunattīstības valstis, tostarp pielāgošanās nolūkā. NORĀDA, cik svarīgi ir efektīvi un stimulējoši izmantot oficiālo attīstības palīdzību, lai mobilizētu resursus no citiem avotiem. IZCEĻ pašreizējās problēmas, ar kurām daudzas jaunattīstības valstis saskaras saistībā ar piekļuvi klimatfinansējumam, jo īpaši tās, kurām ir ievērojami spēju ierobežojumi, un nepieciešamību pēc turpmākiem centieniem risināt šādas problēmas, lai jaunattīstības valstis ar vērienīgiem NND varētu paātrināt savu iekšzemes pārkārtošanos klimata un enerģētikas jomā un stiprināt nacionālo klimatnoturību.
40. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka attīstītās valstis ir sasniegušas kopīgo mērķi 100 miljardu USD apmērā klimatfinansējumā jaunattīstības valstīm saistībā ar jēgpilnām klimata pārmaiņu mazināšanas darbībām un īstenošanas pārredzamību, 2022. gadā piešķirot un mobilizējot 115,9 miljardus USD. ATGĀDINA par ES un tās dalībvalstu būtisko ieguldījumu minētajā sakarā un ATKĀRTOTI APSTIPRINA savu apņemšanos turpināt šā mērķa sasniegšanu līdz 2025. gadam. Tāpat ATKĀRTOTI APSTIPRINA apņemšanos vēl vairāk uzlabot sinerģiju starp finansējumu klimata, biodaudzveidības un zemes ilgtspējīgas apsaimniekošanas programmām. ATZĪST, ka ir jāapzina un jāizmanto esošie un jaunie, un novatoriskie finansējuma avoti, tostarp no fosilā kurināmā nozares, lai palīdzētu visneaizsargātākajām valstīm mazināt klimata pārmaiņas un veidot noturību pret tām. Turklāt ATZĪST, ka ir vēl vairāk jāuzlabo klimatfinansējuma dzimumvērība.
41. ATZĪST, ka ir svarīgi palielināt finansējumu, lai veidotu noturību un uzlabotu spējas pielāgoties klimata pārmaiņām. ATKĀRTOTI APSTIPRINA ES un tās dalībvalstu apņemšanos reaģēt uz steidzamo nepieciešamību līdz 2025. gadam divkārtot – salīdzinājumā ar 2019. gada līmeni – pielāgošanās mērķim paredzēto kolektīvo klimatfinansējuma nodrošinājumu jaunattīstības valstīm. UZSVER starptautisko koncesiju finansējuma un iekšzemes publiskā finansējuma izšķirošo nozīmi pielāgošanās centienu atbalstīšanā un īpatsvara palielināšanā, izmantojot pienācīgu programmu izstrādi, plānošanu un budžeta sagatavošanu, – tas uzlabo piekļuvi privātajam finansējumam un ir tam iekļaujoši.

42. ATKĀRTOTI NORĀDA – ka būtisks Parīzes nolīguma mērķis ir panākt, lai globālās finanšu plūsmas atbilstu virzībai uz zemām SEG emisijām un klimatnoturīgu attīstību. UZSVER, ka tam ir nepieciešama globāla un steidzama rīcība, kas nozīmē, ka ir jāturpina un jāpaātrina starptautiskās finanšu arhitektūras reforma. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka publiskais finansējums vien nevar nodrošināt tādu finansējuma līmeni, kāds vajadzīgs klimatneitrālas un noturīgas globālās ekonomikas sasniegšanai, un ka sekmīgai un taisnīgai pārejai ir būtiski mobilizēt privātus un inovatīvus klimatfinansējuma avotus. UZSVER, ka lielākā daļa no nepieciešamajām investīcijām zaļās pārkārtošanās procesā būs jāveic privātajām investīcijām, un ATZĪST, ka šādi centieni ietver iekšzemes un starptautisko finanšu sistēmu saskaņošanu visās valstīs, lai publiskā un privātā finansējuma plūsmas no klimatomkaitīgām emisijintensīvām darbībām novirzītu uz zemu SEG līmeni un klimatnoturīgu attīstību. UZSVER, ka ir plaši jāmobilizē privātais sektors, izmantojot efektīvus un uzticamus politikas satvarus, kas spēj novērst tirgus nepilnības un citus šķēršļus ieguldījumu palielināšanai. MUDINA visas Puses stiprināt pārredzamu un stabilu ziņošanu par publisko un privāto finansējumu, kas sniegts un mobilizēts klimatrīcībai, un šajā sakarā ATZĪST, ka ir jāvirzās uz priekšu finanšu plūsmu saskaņošanas īstenošanā, uzraudzībā un izsekošanā un jāsniedz tirgus dalībniekiem konsekventa, salīdzināma un uzticama informācija. Ar dziļām bažām NORĀDA uz to privātā finansējuma apjomu, ar kuru joprojām tiek atbalstītas ar Parīzes nolīgumu nesaskaņotas darbības, jo īpaši fosilā kurināmā nozarē, un uz kaitīgajiem stimuliem, kas joprojām pastāv, neraugoties uz Glāzgovā pieņemto lēmumu par pakāpenisku to izbeigšanu un Parīzē pieņemto lēmumu par finanšu plūsmu saskaņošanu atbilstoši 2. panta 1.c punktam, kurā cita starpā ir prasīts globāli samazināt investīciju plūsmas fosilā kurināmā infrastruktūrā, vienlaikus atzīstot, ka dažas investīcijas ir vajadzīgas, tostarp tādas infrastruktūras pārprofilēšana un pielāgošana nākotnes vajadzībām, kas ir saderīga ar 1,5 °C trajektoriju; ATZĪST IPCC konstatējumus, ka fosilajam kurināmajam paredzētas publiskā un privātā finansējuma plūsmas joprojām ir lielākas nekā tās, kas saistītas ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un klimata pārmaiņu mazināšanu.

43. MUDINA daudzpusējās attīstības bankas un citas starptautiskas finanšu iestādes savu pilnvaru ietvaros pastiprināt centienus atbalstīt *GST* rezultātu īstenošanu, tostarp vairāk mobilizējot privāto klimatfinansējumu un pasākumus labvēlīgas vides uzlabošanai, lai nodrošinātu klimatfinansējuma efektīvu izmantošanu, un to stratēģiju, darbību un investīciju saskaņošanu ar Parīzes nolīguma mērķiem, tostarp veicot nepieciešamās reformas starptautiskās finanšu arhitektūras plašākas reformas ietvaros, lai visas finanšu plūsmas saskaņotu ar virzību uz zemām SEG emisijām un klimatnoturīgu attīstību, kā arī lai turpinātu palielināt klimatfinansējuma apjomu, efektivitāti un vienkāršotu piekļuvi tam. PAUŽ GANDARĪJUMU par daudzpusējo attīstības banku pašreizējiem centieniem palielināt savu klimatfinansējuma izmantošanu, saskaņot aizdevumus un operācijas ar Parīzes nolīguma mērķiem un turpināt attīstīt savu kopīgo pieeju klimatfinansējuma izmantošanas un rezultātu izsekošanai un ziņošanai par tiem, kā arī par kopīgo daudzpusējo attīstības banku metodiku attiecībā uz Parīzes nolīgumu, G20 kapitāla pietiekamības regulējuma pārskatu un citām stratēģijām, ko izveidojušas vairākas svarīgas daudzpusējas attīstības bankas, tostarp – līderpozīcijā – Eiropas Investīciju banka, kā arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka un Pasaules Bankas grupa, un AICINA tās ātri īstenojot. UZSVER, ka daudzpusējām attīstības bankām ir svarīga loma globālo mērķu sasniegšanā atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes jomā līdz 2030. gadam, lai veicinātu taisnīgu un vienlīdzīgu pāreju, virzoties prom no fosilā kurināmā, un ļautu palielināt ieguldījumu īpatsvaru jaunattīstības valstīs un jaunietekmes ekonomikās.
44. PAUŽ GANDARĪJUMU par to, ka *GST* ir atzīta valdību, centrālo banku, komercbanku, institucionālo investoru un citu finanšu dalībnieku loma ar mērķi uzlabot to, kā tiek novērtēti un pārvaldīti ar klimatu saistītie riski, nodrošinot vai uzlabojot piekļuvi klimatfinansējumam visos ģeogrāfiskajos reģionos un nozarēs, un UZSVER, ka ir jāizpēta inovatīvas iespējas, kā paplašināt koncesiju finansējuma avotus klimatrīcībai, tostarp, cita starpā oglekļa cenas noteikšanu un nodevas klimata pasākumu īstenošanai, un lai tādējādi ļautu samazināt kaitīgus stimulus. ATZINĪGI VĒRTĒ vispasaules ekspertu pārskata par parādu, dabu un klimatu darbu un Parīzes pakta cilvēkiem un planētai.

45. UZSVER oglekļa cenas noteikšanas efektivitāti emisiju samazināšanā, zaļo investīciju stimulēšanā un enerģētikas un rūpniecības nozaru vienlaicīgā pārveidošanā, kā to aplicina ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma. AICINA partnerus sadarboties ar ES, lai izstrādātu globālu pieeju oglekļa cenas noteikšanai, un ATBALSTA, ka visas jurisdikcijas ievieš vai uzlabo savus vietējos oglekļa cenu noteikšanas mehānismus, un ROSINA tās to darīt, uzsverot to potenciālu palielināt ieņēmumus, lai atbalstītu savu NND īstenošanu, cita starpā saskaņojot oglekļa cenu noteikšanas instrumentus ar “Aicinājumu rīkoties attiecībā uz Parīzes nolīgumam pielāgotiem oglekļa tirgiem” un iesaistoties starptautiskās iniciatīvās, piemēram, Finanšu ministru koalīcijā klimatrīcības jomā, Bridžtaunas iniciatīvā un Nairobi klimata deklarācijā. UZSVER, ka ir jārīkojas, lai palielinātu globālu oglekļa cenu noteikšanu.

IEINTERESĒTĀS PERSONAS, KAS NAV PUSES, UN CITAS STARPTAUTISKAS ORGANIZĀCIJAS UN PROCESI

46. IZCEĻ, cik svarīga un nepieciešama ir ieinteresēto personu, kas nav puses, rīcība, jo īpaši pilsoniskās sabiedrības, uzņēmumu, finanšu iestāžu, pilsētu un vietējo un reģionālo pašvaldību, pirmiedzīvotāju tautu un vietējo kopienu un jaunatnes un pētniecības iestāžu rīcība, tostarp *UNFCCC* procesā, un MUDINA turpināt iesaistīties Parīzes nolīguma efektīvā īstenošanā un *GST* rezultātu īstenošanā, tostarp izmantojot Globālo klimatrīcības programmu. Īpaši UZSVER privātā sektora un privātā finansējuma izšķirošo nozīmi. ATZINĪGI VĒRTĒ un ROSINA abu augsta līmeņa klimatrīcības līderu ciešo iesaisti rīcības veicināšanā klimata jomā. ATZINĪGI VĒRTĒ arī Savienībā iedibināto uzņēmējdarbības dalībnieku ciešo iesaisti nolūkā rast risinājumus klimatrīcības paātrināšanai visā pasaulē. ATZĪST pilsoniskās sabiedrības, jo īpaši bērnu un jauniešu, stingros aicinājumus daudz vērienīgāk rīkoties klimata jomā, ņemot vērā paaudžu vienlīdzību, un nepieciešamību veikt sociāli izdevīgu ekoloģisko pārkārtošanos, kurā ņem vērā iedzīvotāju vajadzības; šajā sakarā ATZĪST, ka ir vajadzīga iekļaujoša sabiedrības līdzdalība, publiska piekļuve informācijai un aktīvu iesaistīšanos veicinoša vide, kā arī piekļuve informācijai, plānojot un īstenojot klimatrīcību. UZSVER, cik svarīga ir izglītošana un apmācība par klimata pārmaiņām un sabiedrības līdzdalība šajā procesā un starptautiskā sadarbība saskaņā ar klimatiskās autonomizācijas rīcību.

47. Saskaņā ar *GST* AICINA rast risinājumus pārejai uz ilgtspējīgu dzīvesveidu un ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, tostarp izmantojot aprites ekonomikas pieejas, ATZĪST pieaugošo pieprasījumu pēc fosilā kurināmā un enerģijas plastmasas ražošanai un savstarpējo saikni ar klimata pārmaiņām, kā arī plastmasas piesārņojuma kaitīgo ietekmi uz klimatnoturību, cilvēku veselību un ekosistēmām. AICINA izbeigt plastmasas piesārņojumu vidē un PAUŽ GANDARĪJUMU par Starpvaldību sarunu komitejas (*INC*) darbu ar mērķi izveidot starptautisku juridiski saistošu instrumentu plastmasas piesārņojuma izbeigšanai.
48. ATZĪST vietējo dalībnieku, tostarp vietējo un reģionālo pašvaldību, vadošo lomu un atbildību sociāli taisnīgas klimatrīcības paātrināšanā un paplašināšanā. AICINA rast risinājumus, kas atspoguļo to, cik svarīga ir pāreja uz ilgtspējīgu dzīvesveidu un ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, un MUDINA efektīvi iesaistīt iedzīvotājus virzībā uz šādu dzīvesveidu, tostarp izmantojot aprites ekonomikas pieejas, un UZSVER, ka ir vajadzīga ciešāka sadarbība ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un kopienām, sagatavojot un īstenojot *NND*, *NAP* un stratēģijas un ilgtermiņa stratēģijas.
49. ATGĀDINA, ka starptautiskās aviācijas un jūras transporta radītās emisijas ir efektīvi jānovērš un galu galā jāsamazina līdz neto nulles līmenim. PAUŽ GANDARĪJUMU par progresu, ko Starptautiskā Jūrniecības organizācija (*SJO*) panākusi savā pārskatītajā *SEG* stratēģijā, kurā ietverts pastiprināts kopīgs mērķis līdz vai aptuveni līdz 2050. gadam panākt, ka starptautiskās kuģniecības radītās *SEG* neto emisijas ir nulle, ar indikatīviem kontrolpunktiem 2030. un 2040. gadā. *SEG* stratēģijā ir iekļauts arī jauns vēriena līmenis attiecībā uz alternatīvu nulles vai gandrīz nulles *SEG* emisiju tehnoloģiju, degvielu vai energoresursu ieviešanu līdz 2030. gadam. MUDINA *SJO* turpināt darbu pie tā, lai līdz 2025. gadam izstrādātu un pieņemtu vidēja termiņa pasākumus, kuri nodrošina, ka tiek sasniegti visi stratēģijas mērķi, un kuros iekļauts standarts, kas reglamentē kuģu degvielu *SEG* intensitātes pakāpenisku samazināšanu, un jūras *SEG* emisiju cenu noteikšanas mehānismu. AICINA Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (*ICAO*) dalībvalstis *ICAO* asamblejā 2025. gadā vienoties par Starptautiskās aviācijas radīto oglekļa emisiju izlīdzināšanas un samazināšanas shēmas (*CORSIA*) mērķu vērienīguma palielināšanu atbilstoši tās ilgtermiņa vēlamā mērķa sasniegšanai virzībā uz Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanu.

50. ATKĀRTOTI UZSVER, cik būtiski ir saglabāt, aizsargāt un atjaunot dabu un jūras, saldūdens, piekrastes un sauszemes ekosistēmas, lai virzītos uz 1,5°C temperatūras mērķa sasniegšanu, tostarp pastiprinot centienus, kuru mērķis ir līdz 2030. gadam apturēt un padarīt atgriezenisku atmežošanu un meža degradāciju un saglabāt un atjaunot okeānus un piekrastes un saldūdens ekosistēmas, kā arī saglabāt kalnu ekosistēmas, kas ir klimata ziņā jo īpaši neaizsargāti reģioni, kā tas arī atzīts *GST*, ATGĀDINOT savu aicinājumu vēl vairāk stiprināt okeānatkarīgu klimatrīcību un ATZINĪGI VĒRTĒJOT *UNFCCC* ietvaros rīkoto okeāna un klimata pārmaiņu dialogu.
51. UZSVER, ka ir jāpievēršas saiknei starp ūdeni un klimatu. Šajā sakarā ATGĀDINA Padomes secinājumus par ūdeni ES ārējās darbības jomā ² un Eiropadomes secinājumus, kuros atzīts, ka ir vajadzīga pastiprināta ES un globāla rīcība ūdens resursu jomā, un uzsvērts, cik svarīga ir stratēģiska pieeja ūdens nodrošinājumam ³. ATZĪST ūdens ekosistēmu, jo īpaši mitrāju un piekrastes ekosistēmu, centrālo lomu klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanās pasākumos un nepieciešamību aizsargāt, atjaunot un ilgtspējīgi apsaimniekot ūdens resursus, un šajā sakarā galveno uzmanību pievērš dabā balstītiem risinājumiem, kā arī ekosistēmās balstītām pieejām, lai līdz minimumam samazinātu klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi un palielinātu pielāgošanās spējas. ATZINĪGI VĒRTĒ ANO 2023. gada Ūdens konferences rezultātus, tās rīcības programmu ūdens resursu jomā un Ūdens konvencijas īstenošanu, kā arī ANO sistēmiskās stratēģijas ūdens un sanitārijas jomā īstenošanu, cita starpā ūdens un saldūdens ekosistēmas integrējot attiecīgajos ANO procesos. ATZĪST telpiskās plānošanas centrālo lomu attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, piemēram, darbību plānošanā ņemot vērā klimata izraisītu ūdens trūkumu un plūdu riskus.
52. ATZĪMĒ ekstrēmu klimatisko apstākļu, laikapstākļu izmaiņu un dabas katastrofu nepieredzēto biežuma un mēroga pieaugumu, to kaitējumu materiālajam un nemateriālajam kultūras mantojumam, kā arī kultūras un kultūras mantojuma spēju palielināt informētību un sekmēt lielāku sinerģiju visos sabiedrības līmeņos, lai īstenotu klimatrīcību, un ATZINĪGI VĒRTĒ kultūras mantojuma aizsardzības iekļaušanu AAE globālās klimata noturības satvarā.

² Dok. 14108/21.

³ Dok. EUCO 4/23.